

**Workers' Group
EESC**

NAŠE PRIORITY
v oblasti sociálneho
pokroku

2023-2025

FIGHT TODAY

FOR A

BETTER

TOMORROW

OBSAH

ZHRNUTIE	4
POLITICKÝ PREHĽAD	6
VEDÚCA ÚLOHA PRI ZMENÁCH	9
SOCIÁLNE VÝZVY	10
HOSPODÁRSKE VÝZVY	14
ENVIRONMENTÁLNE VÝZVY	18
DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA	22
MIGRÁCIA	26
PRÁVNY ŠTÁT A ZÁKLADNÉ PRÁVA	28
GLOBÁLNY PROGRAM ZALOŽENÝ NA SOLIDARITE, ROVNOSTI A INKLÚZII	30
LEPŠIA TVORBA POLITÍK A STRATEGICKÝ VÝHĽAD	34

ZHRNUTIE

Pripraviť cestu budúcnosti, ktorá bude nielen sociálna a udržateľná, ale zároveň bude podporovať zásady právneho štátu, ľudské práva, rodovú rovnosť, solidaritu a rozmanitosť. Posilniť postavenie našej demokracie a spoločnosti a každého jednotlivca v nej bez ohľadu na okolnosti.

Naša cesta je trvalým záväzkom, ktorý si vyžaduje neochvejné odhodlanie, pretože sa snažíme formovať spoločnosť založenú na spoločnej prosperite a rovnosti. Zaslaním našich priorit lídrom demokratických skupín v Európskom parlamente by sme chceli dosiahnuť, aby sa naša vízia premietla do ich volebných programov na kľúčové európske voľby v roku 2024 a aby sa v ďalšom volebnom období EÚ zaistil skutočný a udržateľný sociálny pokrok.

SOCIÁLNE VÝZVY

Príliš veľa ľudí sa nachádza v ťažkej situácii alebo je vylúčených zo spoločnosti z dôvodu chudoby, diskriminácie, nedostatočného vzdelania alebo iného znevýhodnenia. Je potrebné zlepšiť pracovné miesta a pracovné podmienky, okrem iného v snahe bojovať proti pretrvávajúcej kríze v oblasti duševného zdravia.

Potrebuje pakt o udržateľnom rozvoji a sociálnom pokroku, ktorý zaručí kvalitné pracovné miesta pre každého. Európsky pilier sociálnych práv sa musí v plnom rozsahu a účinne uplatňovať v praxi. Cieľom správy hospodárskych záležitostí EÚ musí byť zníženie nerovnosti a podpora konvergencie miezd. Do zmlúv EÚ je nevyhnutné začleniť protokol o sociálnom pokroku. Okrem toho potrebujeme ambiciózne a záväzné mechanizmy náležitej starostlivosti a zodpovednosti podnikov.

Sociálni partneri musia byť v centre tvorby politík, musia využívať kolektívne vyjednávanie a zohľadňovať názory pracovníkov na pracovisku, začleniť sociálny dialóg do priemyselnej stratégie EÚ, chrániť a obnoviť mieru uplatňovania kolektívneho vyjednávanie a pomáhať v boji proti krajnej pravici.

HOSPODÁRSKE VÝZVY

Geopolitické napätie, neistota zamestnania, neistá práca, zmena klímy, kríza životných nákladov a digitalizácia predstavujú pre európskych pracovníkov nové hospodárske výzvy. Je nevyhnutné prehodnotiť správu hospodárskych záležitostí EÚ, európsky semester,

viacročný finančný rámec (VFR) a vlastné zdroje EÚ.

Akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo sa musí uplatňovať v praxi. Pred opätovným zavedením Paktu stability a rastu je potrebné ho zreformovať a prioritou musí byť vykonať dôkladnú reformu zdaňovania so zreteľom na spravodlivosť a solidaritu a zabezpečiť EÚ vlastné zdroje na postačujúci spoločný rozpočet.

Udržateľnosť v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej oblasti musí usmerňovať hospodársku politiku a zaistiť, aby bol európsky semester spojený s cieľmi spravodlivej transformácie a aby sa napredovalo v politike zelenej transformácie.

Investície, financovanie a verejné obstarávanie musia byť takisto založené na udržateľnosti, ktorá musí vplývať aj na myšlienku konkurencieschopnosti a poháňať naše hospodárstvo nad rámec HDP.

ENVIRONMENTÁLNE VÝZVY

Zmena klímy predstavuje existenčnú hrozbu pre ľudskú civilizáciu, pre naše spoločnosti. Boj proti nej, zavádzanie politik na jej minimalizáciu, zelená transformácia, dekarbonizácia a obehové hospodárstvo spolu s digitalizáciou majú vplyv na svet práce, keďže sa v dôsledku nich mení povaha pracovných miest a úloh, vznikajú nové povolania a iné povolania zanikajú. Tieto transformácie sú prepojené a vzájomne sa posilňujú.

Myšlienka spravodlivej transformácie musí usmerňovať tvorbu všetkých súvisiacich politík, pričom treba poskytnúť podporu občanom a pracovníkom, umožniť rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností, zabezpečiť kvalitné pracovné miesta a v každej fáze zapojiť pracovníkov. Mechanizmus spravodlivej transformácie a Sociálno-klimatický fond sa musia rozšíriť a doplniť smernicou o spravodlivej transformácii.

Regionálne nerovnováhy a zraniteľné skupiny sa musia osobitne zohľadniť a na Zelenú dohodu by sa mal klásť prvoradý dôraz aj v obchodných dohodách. Takisto by sa mal dôkladne zreformovať trh s elektrinou, aby

sa zabezpečila stabilita a cenová dostupnosť, ako aj bezpečnosť dodávok, diverzifikácia a udržateľnosť.

DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA

Digitalizácia priniesla zamestnancom hospodárske a spoločenské výhody, ako je väčšia flexibilita, autonómia a možnosť dosiahnuť rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, ale vytvorila aj nežiaducu pracovnú kultúru, ktorá si od pracovníkov vyžaduje, aby boli neprestajne k dispozícii a pripojení s cieľom reagovať na požiadavky súvisiace s prácou, a otvorila cestu zvýšenému dohľadu nad pracovníkmi. Týmto škodlivými dôsledkami pre pracovníkov sa treba zaoberať.

Chrániť pracovné podmienky, najmä v prípade pracovníkov platforiem, zabezpečiť dostupnosť a všeobecné rozšírenie digitálnej gramotnosti, odstrániť digitálnu priepasť, poskytovať príležitosti na celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie úrovne zručností a zabezpečiť ich inkluzívnosť pre všetkých.

Umelá inteligencia sa musí používať pre spoločné dobro, aby sa predišlo etickým problémom, ktoré predstavuje. Ľudia nad ňou musia mať naďalej kontrolu, v pracovnom prostredí súvisiacom s umelou inteligenciou musí prebiehať kolektívne vyjednávanie, je nevyhnutné zakázať biometrický dohľad a musí sa uskutočniť reforma systému sociálneho zabezpečenia, aby robotizácia nebránila fungovaniu našich sociálnych systémov.

MIGRÁCIA

Masová migrácia je obrovskou ľudskou výzvou a stala sa výsostne politickou témou, najmä pre krajinu pravicu. Potrebujeme odpoveď v súlade s ľudskými právami a úctou k hodnote ľudského života, pričom solidarita je hlavnou zásadou v úsilí zabezpečiť čo najefektívnejšiu azylovú politiku, možnosť nájsť bezpečné útočisko a bezpečné a legálne cesty do Európy, spolu s podporou členských štátov na hraniciach EÚ a účinnými mechanizmami spolupráce s dlhodobým plánom na zabezpečenie stability, demokracie a prosperity v susedstve EÚ a v ďalších oblastiach.

Dokončiť Pakt o migrácii a azyle, ktorý chráni integritu a práva ľudí. Presadzovať informačné kampane s dôrazom

na empirické dôkazy o migrácii, zaviesť účinné systémy pátrania a záchranu na mori a prehodnotiť dublinskú dohodu o prvej krajine.

PRÁVNÝ ŠTÁT A ZÁKLADNÉ PRÁVA

Demokracia sa opiera nielen o vôľu väčšiny, ale aj o rešpektovanie menšín a politických rozdielov, pričom každý musí rešpektovať zásady právneho štátu a má zaručené základné práva, ktoré ho chránia. Krajná pravica, dezinformačné kampane a šírenie falošných správ predstavujú pre demokraciu existenčnú hrozbu.

Bojovať proti akejkoľvek diskriminácii, bojovať proti šíreniu falošných správ a dezinformácií a hrozbe, ktorú predstavujú pre našu spoločnosť. Zabezpečiť účinný občiansky a právny rámec pre nezávislosť občianskej spoločnosti, odborov a záujmových združení. Bojovať proti extrémizmu, monitorovať sociálne práva a podporovať demokraciu, právny štát a základné práva vrátane hospodárskych a sociálnych práv.

GLOBÁLNY PROGRAM

V súčasnom geopolitickom prostredí musíme namiesto protekcionizmu a unilateralizmu obhajovať globálny program založený na multilaterálnom prístupe a multilaterálnych inštitúciách, pričom treba rešpektovať a podporovať ľudské práva a usilovať sa o zaistenie mieru a bezpečnosti vo svete.

Prioritne sa zasadzovať za spravodlivé obchodné dohody, fungovanie vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom a ochranu sociálnych podmienok, za podporu Ukrajiny a za to, aby sa Rusko stiahlo, ako aj za dlhodobé investície s Afrikou a Mercosurou a zároveň podporovať rozširovanie EÚ.

LEPŠIA TVORBA POLITÍK A VÝHLAD

Výhľad musí byť otvoreným a pluralitným procesom s nepretržitým zapojením organizovanej občianskej spoločnosti, najmä EHSV, do každej fázy výhľadového procesu a vymedzovania referenčných scenárov. Referenčný scenár výhľadu by sa mal zamerať na blahobyt európskeho obyvateľstva prostredníctvom spravodlivej sociálno-ekologickej transformácie, ktorá by poskytla primerané miesto otázkam verejného zdravia.

POLITICKÝ PREHĽAD

V poslednom období čelí EÚ mnohým závažným výzvam, ako sú vojna, geopolitické napätie, naliehavé klimatické problémy, rastúce životné náklady, následky pandémie, migračné napätie a neprestajné šírenie dezinformácií.

V týchto radikálne nových súvislostiach sa európski pracovníci stali hybnou silou prelomových sociálnych rozhodnutí na európskej úrovni. V EHSV je skupina Pracovníci tvorcom zmien a zabezpečuje, aby sa všetky sekcie angažovali v budovaní silnej, demokratickej, sociálnej a inkluzívnej Európy.

MEDZI NAJVÝZNAMNEJŠIE MÍĽNIKY PATRÍ POKROK V OBLASTI SMERNICE O MINIMÁLNYCH MZDÁCH, SMERNICE O TRANSPARENTNOSTI ODMEŇOVANIA A SMERNICE O PRÁCI PRE PLATFORMY.

V apríli 2023 prebehlo v EHSV nové obsadenie funkcií v polovici funkčného obdobia, ktoré prinieslo zmeny vo

vedení EHSV aj skupiny Pracovníci a novú energiu na riešenie nových výziev. Funkcie predsedu EHSV sa ujal Oliver Röpke, ktorý predtým zastával funkciu predsedu skupiny Pracovníci. Zároveň bola za novú predsedníčku našej skupiny zvolená Lucie Studničná.

Tieto zmeny sú v súlade s výsledkami Konferencie o budúcnosti Európy. EÚ vypočula jasné želania svojich občanov, ktorí volali po zmene. Teraz je nevyhnutné predložiť dôveryhodné návrhy, ktoré nás posunú do ďalšej fázy európskeho projektu.

POD HESLOM „PRESADZOVANIE SOCIÁLNEHO POKROKU“ SA NOVÉ PREDSEDNÍCTVO SKUPINY PRACOVNÍCI VYDALO NA CESTU PREHODNOTENIA NAŠICH PRIORÍT.

S cieľom pochopiť a ovplyvniť tieto kľúčové otázky bola od júla do konca novembra 2023 zorganizovaná séria politických diskusií s rečníkmi a odborníkmi na vysokej úrovni. Na schôdzi našej skupiny 13. decembra 2023 boli prijaté aktualizované priority.

NAŠIM CIEĽOM NA NASLEDUJÚCE ROKY JE PRIPRAVIŤ CESTU BUDÚCNOSTI, KTORÁ BUDE NIELEN SOCIÁLNA A UDRŽATEĽNÁ, ALE ZÁROVEŇ BUDE PODPOROVAŤ ZÁSADY PRÁVNEHO ŠTÁTU, ĽUDSKÉ PRÁVA, RODOVÚ ROVNOSŤ, MEDZIGENERAČNÚ SOLIDARITU A ROZMANITOSŤ.

Vytvoriť budúcnosť, ktorá sa bude snažiť pozdvihnúť a posilniť našu demokraciu, spoločnosť a každého jednotlivca bez ohľadu na jeho situáciu.

Naša cesta je trvalým záväzkom, ktorý si vyžaduje neochvejné odhodlanie, pretože sa snažíme formovať spoločnosť založenú na spoločnej prosperite a rovnosti. Zaslaním našich priorít lídrom demokratických skupín v Európskom parlamente, komisárom a hlavám štátov a predsedom vlád členských štátov by sme chceli dosiahnuť, aby sa naša vízia premietla do ich volebných programov na kľúčové európske voľby v roku 2024 a aby sa v ďalšom volebnom období EÚ zaistil skutočný a udržateľný sociálny pokrok.

VEDÚCA ÚLOHA PRI ZMENÁCH

Na to, aby sa pri plnení politických priorít dosiahli čo najlepšie výsledky, je potrebný správny postup založený na faktoroch úspechu, ktoré určila skupina Pracovníci.

Vplyv skupiny Pracovníci sa opiera o:

- spoločnú víziu a priority (spoločný obsah),
- reprezentatívnosť – vo vzťahu k organizáciám členov,
- vnútornú súdržnosť a konzistentnosť – „jednotné vystupovanie“,
- plné využívanie pozícií členov skupiny v rôznych orgánoch EHSV a pri plnení rôznych úloh,
- konštruktívne vzťahy s členmi iných skupín,
- synergie s ETUC a ETUF,
- aktívnu interakciu a spoluprácu s inštitúciami EÚ a inými organizáciami: politické zviditeľnenie,
- všeobecné zviditeľnenie prostredníctvom komunikácie a sociálnych médií.

PRACOVNÝ PLÁN

Po bolestivej finančnej kríze, ktorá sa začala v polovici roka 2007, sme sa zapojili do hľadania riešení, ako sa vyrovnáť so zmenou klímy a čo najlepšie využiť digitálnu transformáciu. Potom sme boli konfrontovaní s bezprecedentnou pandemiou a nedávno s vojnou na našom kontinente a v našom susedstve. Je najvyšší čas, aby sme my, európske odborové zväzy, posilnili Európsku úniu a pripravili ju na nové časy, ktoré prídu.

POTREBUJEME ÚČINNEJŠIE NÁSTROJE
NA OCHRANU SOCIÁLNEJ EURÓPY A
DEMOKRACIE, NA ZVLÁDNUTIE ZMENY
KLÍMY A DIGITÁLNEJ TRANSFORMÁCIE,
NA ZLEPŠENIE VZDELÁVANIA,

SOCIÁLNEJ SÚDRŽNOSTI, RODOVEJ ROVNOSTI A ZDRAVIA.

Skupina Pracovníci bude úzko spolupracovať s novým Európskym parlamentom, novou Európskou komisiou a nadchádzajúcimi predsedníctvami Rady a zasadzovať sa za to, aby pri tvorbe európskych politík boli vždy v centre pozornosti sociálne otázky.

Krajiny predsedníckeho tria na roky 2023 a 2024 (Španielsko, Belgicko a Maďarsko) vyjadrili svoj záväzok podporovať rámec sociálnej konvergenencie a sociálnu návratnosť investícií.

SPOLUPRACUJEME S NIMI NA PODPORE KONVERGENCIE SMEROM NAHOR A SOCIÁLNEJ SÚDRŽNOSTI.

Začneme spolupracovať aj s nasledujúcim predsedníckym triom na roky 2025 a 2026 (Poľsko, Dánsko a Cyprus), pričom sa zameriame najmä na sociálnu odolnosť, zelenú transformáciu, spravodlivú transformáciu a digitálnu transformáciu.

SOCIÁLNE VÝZVY

Na to, aby sa v celom procese dvojakej, ekologickej a digitálnej transformácie zabezpečila nevyhnutná vnútorná sociálna, hospodárska a územná súdržnosť, musí EÚ prijať účinnejšie opatrenia v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnej politiky.

Hospodársky pokrok nebude udržateľný bez sociálneho pokroku. Udržateľná produktivita a konkurencieschopnosť sú kľúčovými prvkami pozitívnej syntézy. Minimálna mzda, minimálny príjem, prístup k celoživotnému vzdelávaniu, odstránenie chudoby detí a mládeže, prístup k službám starostlivosti s cieľom umožniť rodovú rovnosť a všeobecné prepojenie medzi všetkými druhmi pracovných miest a sociálnou ochranou z hľadiska dávok a príspevkov, to sú zásady, ktoré sa stali rozhodujúcimi prvkami udržateľného európskeho sociálneho a hospodárskeho modelu. Hoci európsky model je príkladom pre veľkú časť sveta, ešte stále sa priveľa ľudí nachádza v ťažkej situácii alebo je vylúčených zo spoločnosti z dôvodu chudoby, diskriminácie, nedostatočného vzdelania alebo iného znevýhodnenia. Skupina Pracovníci sa bude naďalej usilovať o spravodlivejšiu budúcnosť Európy. Okrem iného sem patrí sociálny dialóg, kolektívne vyjednávanie, ochrana právneho štátu a základných práv, ako je právo organizovať sa a právo na štrajk, a predchádzanie oslabovaniu odborov.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Prijať pakt o udržateľnom rozvoji a sociálnom pokroku: náš boj za kvalitné pracovné miesta zahŕňa aj snahu zabezpečiť, aby mal každý možnosť pracovať v dôstojných pracovných podmienkach. Budeme pokračovať v boji proti nezamestnanosti a nezabudneme na dlhodobu nezamestnaných, keď je potrebné vykonať toľko užitočnej práce v sociálnej a environmentálnej oblasti. V centre našich aktivít a politických opatrení bude aj naďalej blaho pracovníkov a sociálna spravodlivosť.

- Európsky pilier sociálnych práv a európsky semester: jasné a účinné vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv prostredníctvom spoľahlivého akčného plánu, vďaka ktorému bude správa hospodárskych záležitostí plne sociálna a udržateľná. Mali by sa znížiť nerovnosti a odstrániť prehlbujúce sa rozdiely v odmeňovaní a rodové rozdiely, ako aj zaviesť jasné pravidlá pre rovnaké podmienky s cieľom zabrániť sociálnemu dampingu.

- ♦ Aj nasledujúca Európska komisia sa bude riadiť Európskym pilierom sociálnych práv. Budeme presadzovať úplné zavedenie všetkých 20 zásad Európskeho piliera sociálnych práv do praxe a jeho začlenenie do inštitucionálneho rámca EÚ.

- ♦ Realizácia iniciatív akčného plánu tohto piliera na vnútroštátnej úrovni by mala byť prepojená s európskym semesterom. Európsky semester musí do sociálneho prehľadu zahrnúť nové ukazovatele a konkrétne ciele, ktoré pomôžu implementovať zásady Európskeho piliera sociálnych práv. Uplatňovanie týchto zásad by sa malo sledovať a pokrok by sa mal merať prostredníctvom akčného plánu na vnútroštátnej úrovni.

- ♦ Európsky semester by mal byť nástrojom na posúdenie ukazovateľa týkajúceho sa uplatňovania kolektívnych zmlúv a účasti pracovníkov (v rozhodovacích orgánoch podnikov by sa mal podporovať percentuálny podiel zástupcov pracovníkov). Pokiaľ ide o sociálny dialóg EÚ, ukazovateľom by mohol byť počet vyrokovaných autonómnych dohôd.

- ♦ Cieľom správy hospodárskych záležitostí prostredníctvom semestra by malo byť zníženie nerovnosti a konvergencia miezd v Európe smerom nahor.

- Je potrebné „demokratizovať prácu“ – účasť pracovníkov je nevyhnutná pre úspech zelenej a digitálnej transformácie. V čase zrýchlených zmien spôsobených silnými hnacími silami, ako sú digitalizácia a automatizácia, a výzvou súvisiacou so zmenou klímy sa štrukturálne nedostatky a nedostatky acquis Únie v oblasti informovania, konzultácií a účasti pracovníkov stali viditeľnejšími. Je potrebné vytvoriť silnejší a ambicioznejší rámec, ktorý by zahŕňal viac než len „nový začiatok sociálneho dialógu“. Preto sa zasadujeme za posilnenie právneho rámca v oblasti informovania, konzultácií a účasti pracovníkov. Takýto silnejší európsky rámec by si vyžadoval najmä:

- ♦ „presadzovanie účasti pracovníkov“ ako prierezového štrukturálneho prvku všetkých európskych právnych predpisov a iniciatív, ktoré majú vplyv na pracovné a životné podmienky,

- ♦ regulačný rámec, ktorý pri cezhraničnej reštrukturalizácii zaručuje včasné informovanie pracovníkov a konzultácie s nimi a zabráňuje podvodnému konaniu a/alebo obchádzaniu právnych požiadaviek,

- ♦ smernicu o európskej zamestnaneckej rade, ktorá by lepšie zodpovedala realite a potrebám nadnárodnej reštrukturalizácie a odrážala by potrebu vybaviť európsku zamestnaneckú radu potrebnými zdrojmi a kompetenciami, aby sa mohla rovnocenným spôsobom zapájať do nadnárodného informovania a konzultácií,

- ♦ rovnaké podmienky účasti pracovníkov v správnych radách a prístup, ktorým sa budú aktívne rozvíjať a podporovať povinná minimálna úroveň práv na účasť a dynamické európske minimálne normy z hľadiska zastúpenia, a nie stratégie na vyhýbanie sa takýmto právam,

- ♦ prijatie ambiciózne a záväznej smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a nariadenia o nútenej práci, aby sa európske spoločnosti zodpovedali za sociálne, ľudskoprávne a environmentálne podmienky v rámci svojich hodnotových reťazcov,

- ♦ posilnenie kolektívneho vyjednávania na všetkých úrovniach vrátane rozšírenia jeho uplatňovania a obnovenia systémov kolektívneho vyjednávania najmä v krajinách, ktoré boli nútené decentralizovať kolektívne vyjednanie, aby mali prístup k finančnej pomoci a programom makroekonomických úprav. Zvýšenie uplatňovania kolektívneho vyjednávania aspoň na 80 % v súlade s rámcovou smernicou o minimálnych mzdách a stimulovanie kolektívneho vyjednávania tým, že sa odborovým organizáciám v dobre fungujúcich národných samoregulačných systémoch poskytnú priestor na rokovania o kolektívnych zmluvách. Úloha odborov pri riadení spravodlivej transformácie sa musí posilniť aj prostredníctvom posilnenia demokracie na pracovisku na vnútroštátnej aj európskej úrovni,

- ♦ predchádzanie oslabovaniu odborov prostredníctvom ochrany práv sociálnych partnerov vrátane (osobného a digitálneho) prístupu odborov na pracoviská, práva organizovať sa, práva na kolektívne vyjednanie a práva na štrajk. Je potrebné zabrániť negatívne vplyvu a zneužívaniu zo strany zamestnávateľov alebo tzv. žltých odborov,

- ♦ rozšírenie rozsahu pôsobnosti kolektívneho vyjednávania o ustanovenia o zelených doložkách a zabezpečenie toho, aby boli základnou súčasťou všetkých opatrení súvisiacich s energetickou a digitálnou transformáciou.

- Zlepšiť sociálny dialóg na úrovni EÚ

- ♦ Rozvíjať mechanizmy budovania kapacít pre sociálny dialóg a účasť pracovníkov a podporovať zapojenie pracovníkov.

- ♦ V záujme podpory sociálneho dialógu vytvoriť sieť koordinátorov vo všetkých riaditeľstvách Európskej komisie.

- ♦ Začleniť systém pracovnoprávných vzťahov a zapojenia sociálnych partnerov do priemyselnej stratégie EÚ inkluzívnym a kooperatívnym spôsobom a zároveň podporovať európsku strategickú autonómiu a globálny konkurenčný systém založený na európskom sociálnom modeli.

- ♦ Podporiť začlenenie protokolu o sociálnom pokroku do zmlúv EÚ, aby sa v prípade konfliktu zaručilo, že práva pracovníkov, odborových zväzov a sociálne práva budú mať prednosť pred ekonomickými slobodami.

- Pracovné miesta a pracovné podmienky: Kvalitné pracovné miesta musia byť tak sociálne, ako aj environmentálne udržateľné, pričom musia byť zabezpečené dôstojné pracovné podmienky, spravodlivá mzda, rovnaká odmena za rovnakú prácu na rovnakom mieste a prácu rovnakej hodnoty a spravodlivá pracovná mobilita.

- ♦ Digitálna transformácia a nárast telepráce ako jedného z hlavných spôsobov výroby prinášajú príležitosti, ako dosiahnuť rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, ale aj mnohé výzvy týkajúce sa okrem iného práva odpojiť sa a rodovej rovnosti.

- ♦ Umelá inteligencia a generatívne systémy umelej inteligencie prinesú veľké zmeny vo svete práce a na trhoch práce. Veľké príležitosti a veľké výzvy sa týkajú nových pracovných miest a pracovných miest, ktoré môžu byť zrušené. V prípade pracovných miest žien je riziko zrušenia dvojnásobne vyššie než v prípade pracovných miest mužov. To môže viesť k väčším nerovnostiam a k tomu, že milióny pracovníkov zostanú opomenutí. Na to, aby sa zmiernili negatívne účinky na pracovníkov a aby sa im zabránilo, je nevyhnutná väčšia protiváha na strane pracovníkov na všetkých úrovniach, so schopnosťou predvídať, vyjednávať a spochybňovať používanie a výber technológií.

- ♦ Naliehavo sú potrebné aktívne politiky trhu práce, najmä zvyšovanie úrovne zručností/rekvalifikácia pracovníkov a celoživotné vzdelávanie počas plateného pracovného času.

- ♦ Mala by sa navrhnuť európska smernica o spravodlivej transformácii, v ktorej by sa kládol dôraz na predvídanie a riadenie zmien, pričom sociálny dialóg a kolektívne vyjednanie by boli hlavnými zásadami regulácie nových pracovných miest vyplývajúcich z digitálnej a zelenej transformácie a pozornosť by sa venovala aj starostlivosti o mladých pracovníkov v čoraz neistejších situáciách.

- ♦ Bojovať proti všetkým druhom nejstej práce. Najmä pre pracovníkov platforiem a nové formy práce je potrebné vytvoriť aktualizovaný rámec, a preto by sa do konca tohto legislatívneho obdobia mala prijať ambiciózna smernica o práci pre platformy. Obhajovať právo pracovníkov na odpojenie sa a presadzovať skrátenie pracovného času pri zachovaní rovnakej úrovne miezd a úpravu počtu zamestnancov prostredníctvom kolektívneho vyjednávania alebo právnych predpisov.

- ♦ V rôznych oblastiach vrátane rodinného a pracovného života pretrvávajú alebo dokonca narastajú rodové rozdiely. V úsilí o obnovu treba investovať do pracovníčok a reagovať na potreby každého jednotlivca. Rodová rovnosť je prierezovou témou, ktorá by sa mala neprestajne zohľadňovať vo všetkých procesoch tvorby politik.

- ♦ V rámci stratégie EÚ pre rodovú rovnosť žiadame o rodovo orientovanú víziu a zasadzujeme sa za odstránenie rodovo motivovaného násillia vo všetkých vekových kategóriách – vrátane násillia na pracovisku –

pomocou nástrojov, ako je smernica EÚ o boji proti násilliu na ženách a domácejmu násilliu – vrátane znásillnenia – a zaradením rodovo motivovaného násillia do zoznamu európskych trestných činov.

- ♦ Bojovať proti nekalej hospodárskej súťaži a sociálnemu dampingu s cieľom umožniť spravodlivú mobilitu pracovnej sily. Podporovať zvýšenie zdrojov a dosahu inšpekcií práce vrátane posilnenia mandátu Európskeho orgánu práce, ktorý bude môcť konať iniciatívne a bude mať vyšetrovacie a sankčné právomoci na účinný boj proti sociálnemu dampingu a pracovnému vykorisťovaniu.

- ♦ Nadviazať na úspech nástroja SURE, aby sa stal trvalým nástrojom pripravenosti na budúce krízy.

- Chudoba a sociálne vylúčenie: v mnohých krajinách zasahuje chudoba nové skupiny. Je potrebné vypracovať integrovaný plán boja proti chudobe, ktorý by zahŕňal tieto opatrenia:

- ♦ Chrániť najzraniteľnejšie osoby, vypracovať stratégiu boja proti energetickej chudobe, zabezpečiť sociálnu a územnú súdržnosť a považovať energiu za sociálnu službu všeobecného záujmu.

- ♦ Posilniť vnútroštátne systémy sociálnej ochrany a chrániť nezamestnaných pred chudobou a inými rizikami.

- ♦ Bojovať proti nerovnostiam prostredníctvom kvalitných verejných služieb a investičných stratégií,

- ♦ Zaisťovať prístup k primeraným sociálnym dávkam pre všetkých pracovníkov vrátane samostatne zárobkovo činných osôb a jasné pravidlá platných právnych predpisov, ako aj ich cezhraničné presadzovanie.

- ♦ Minimálny príjem je často poslednou záchranou sociálnou sieťou. Národné systémy minimálneho príjmu sa musia posilniť v celej EÚ, aby sa zlepšil život občanov na celom kontinente.

- ♦ Zabezpečiť prispôbenie minimálnej mzdy a minimálneho príjmu inflácii s cieľom bojovať proti chudobe chudobných pracujúcich.

- ♦ Zaviest' do praxe záruku pre deti.

- ♦ Boj proti bezdomovectvu musí zostať prioritou sociálnej politiky EÚ pred voľbami do Európskeho parlamentu a aj po nich. Potrebný je strategický posun v zameraní od riešenia otázok týkajúcich sa bezdomovectva k jeho reálnemu odstráneniu. Požadujeme, aby sa vypracovala stratégia EÚ v oblasti bezdomovectva, v ktorej by bola plne zakotvená európska platforma na boj proti bezdomovectvu a ktorá by umožnila zahrnúť vnútroštátne politiky v oblasti boja proti bezdomovectvu do európskeho semestra. Táto stratégia by sa mala opierať o odporúčanie Rady o bezdomovectve.

- Kvalitná zdravotná starostlivosť

- ♦ Žiadame, aby sa zdravotníctvo stalo prioritou.

- ♦ Prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, prevencii a včasnému odhaleniu chorôb je základnou súčasťou nášho modelu spoločnosti. Na tento účel sa musí zabezpečiť, aby členské štáty primerane investovali do verejného zdravia a sociálnej starostlivosti.

- ♦ Ochorenie COVID-19 upozornilo na roztrieštenosť štruktúry zdravotníctva v EÚ. Skutočná, inkluzívna európska zdravotná únia musí prekročiť rámec čisto

krízového riadenia a v konečnom dôsledku sa zamerať na Európu, v ktorej majú všetci najvyšší možný zdravotný štandard a rovnaký prístup k vysokokvalitnej liečbe. Mala by sa ňou iniciovať systémová zmena v záujme lepšej pripravenosti nielen na ďalšiu pandémiu, ale aj na iné cezhraničné výzvy v oblasti zdravia, ako je antimikrobiálna rezistencia, epidémie obezity a neprenosných chorôb, ktoré postihujú všetky európske krajiny. Táto stratégia by sa zároveň mala riadiť prístupom „jedno zdravie“ v snahe prepojiť dobré životné podmienky ľudí, zvierat a životného prostredia s cieľom zachovať naše zdravie.

- ♦ Mali by sa prijať vhodné opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok a zdravia a bezpečnosti pracovníkov v zdravotníctve.

- Zamerať sa na problematiku duševného zdravia – Zaviest' do praxe stratégiu EÚ v oblasti duševného zdravia podporou preventívneho prístupu, včasného odhalovania a skriningu a poskytovaním personalizovaného prístupu v komunite.

- ♦ Usilovať sa, aby sa znížil počet neistých pracovných miest, tlak na výkonnosť a pracovný tlak, ako aj výskyt súvisiacich problémov s duševným zdravím, a zabezpečiť, aby sa v plnej miere uplatňovali a presadzovali európske a vnútroštátne právne predpisy, v ktorých sa stanovujú kvalitné a zdravé pracovné podmienky a podmienky zamestnania.

- ♦ Znásobiť opatrenia na monitorovanie a kontrolu dodržiavania uvedených predpisov, pričom by sa mali príslušným orgánom verejnej moci poskytnúť adekvátne zdroje, a zaručiť primerané finančné sankcie za nedodržiavanie predpisov.

- ♦ Požadovať a presadzovať právny rámec EÚ (smernicu) s cieľom odstrániť psychosociálne riziká na pracovisku a predchádzať im.

- ♦ Zaisťovať, aby podniky a organizácie, ktoré nezaručujú dodržiavanie uvedených právnych predpisov, boli vylúčené z postupov verejného obstarávania a štátnej pomoci, a to v súlade s platnými smernicami o verejnom obstarávaní.

- Medzigeneračná solidarita – V nasledujúcom pracovnom programe Komisie by mali mať vysokú prioritu témy týkajúce sa mladých ľudí, seniorov a aktívneho starnutia.

- ♦ Je dôležité zapájať mladých ľudí nielen do trhu práce, ale aj do spoločnosti a do procesu tvorby politik.

- ♦ Zabezpečiť vykonávanie záruky pre mladých ľudí vo všetkých členských štátoch EÚ.

- ♦ Na zabezpečenie kvalitných stáží a zdrojov pre aktívne starnutie je potrebný medzigeneračný prístup.

- ♦ Všetky stáže, odborná prax a učňovská príprava musia byť platené.

- ♦ Vykonávať odporúčanie Rady týkajúce sa revízie barcelonských cieľov v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.

- ♦ Je dôležité riešiť demografické zmeny vrátane životných podmienok dôchodcov a podpory silných dôchodkových štandardov, ktoré umožnia dôstojný život v starobe v celej EÚ.

HOSPODÁRSKE VÝZVY

Geopolitické napätie, neistota zamestnania, neistá práca, zmena klímy, kríza životných nákladov a digitalizácia predstavujú pre európskych pracovníkov nové hospodárske výzvy.

Je nevyhnutné zmeniť správu hospodárskych záležitostí EÚ, európsky semester, viacročný finančný rámec (VFR) a vlastné zdroje EÚ v snahe zabezpečiť, že sociálna spravodlivosť pôjde ruka v ruke s hospodárskou konkurencieschopnosťou a že cieľom hospodárskych politik bude blahobyt ľudí. Ďalšou prioritou je bojovať proti daňovému dampingu a daňovým únikom a vytvoriť v EÚ spravodlivejšie, progresívnejšie a lepšie koordinované daňové systémy. Súčasťou hospodárskeho rozvoja musí byť sociálne zabezpečenie.

Starnutie obyvateľstva ovplyvňuje veľkosť ponuky pracovnej sily a potenciál hospodárskeho rastu. Je nevyhnutné prijať politiky, ktoré umožnia tieto dôsledky zmierniť. Pre model udržateľného rastu sú kľúčové investície do sociálnej politiky.

Skupina Pracovníci pozorne sleduje témy súvisiace s produktivitou a konkurencieschopnosťou a víta iniciatívy

zamerané na zníženie energetickej závislosti, odstránenie obmedzení dodávateľského reťazca a dosiahnutie väčšej strategickej autonómie EÚ. Musíme prevziať zodpovednosť za hospodársku reformu a zabezpečiť, aby smerovanie zmien určovali potreby ľudí, a nie aby podmienky diktovali veľké korporácie. EÚ potrebuje konkurencieschopnosť, ale musí takisto zabezpečiť, aby táto konkurencieschopnosť bola udržateľná.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Pakt stability a rastu: zatiaľ zostáva pozastavený a bude potrebné ho zreformovať tak, aby lepšie odrážal investičné potreby našich spoločností a obsahoval dôveryhodnejšie ciele, povinnosti a záväzky v snahe zabrániť sociálnemu úpadku. Žiadame, aby sa pri rozhodovaní o tom či sa má začať postup pri nadmernom deficite, verejné investície posudzovali osobitne. To by umožnilo všetkým členským štátom realizovať verejné investície potrebné na vykonávanie spoločných priorít. S cieľom zabrániť návratu k starým fiškálnym pravidlám a zvládnuť posun smerom k prosperite a k novému a modernizovanému fiškálnemu rámcu, je potrebné obnoviť proces revízie.

- Európsky semester musí byť spojený s cieľmi spravodlivej transformácie a sociálneho pokroku.

Národné plány by mali byť prepojené s cieľmi obnovy a mali by sa zameriavať na zabezpečenie sociálnej súdržnosti a zníženie nerovnosti a sociálno-ekonomickej neistoty.

- ♦ „Urobme európsky semester sociálnym“: v prípade akejkoľvek reformy sa musia dôkladne rešpektovať záujmy pracovníkov a sú potrebné primerané verejné investície.

- ♦ Európsky semester treba doplniť o nástroje na riešenie sociálnej nerovnováhy vďaka zavedeniu rámca sociálnej konvergencie.

- ♦ Sociálni partneri, najmä odbory, a občianska spoločnosť musia byť zapojení do národných plánov obnovy a odolnosti a ďalších nástrojov v rámci VFR. V súčasnosti sú pravidlá nezáväzná a sociálny dialóg je ponechaný na dobrej vôli národných vlád. Preto vyzývame, aby sa na základe minimálnych noriem vymedzených na úrovni EÚ takéto konzultácie stanovili ako záväzná podmienka, a to aj pokiaľ ide o ďalšie nástroje v rámci VFR, keďže miera zapojenia je v jednotlivých krajinách a regiónoch odlišná.

- MSP predstavujú dôležitý základný kameň hospodárstva EÚ. Rovnako dôležité však je, aby MSP pri svojej činnosti rešpektovali ľudské práva a životné prostredie a aby mali možnosť využiť svoj potenciál a prispieť k udržateľnému rozvoju nielen prostredníctvom pracovných miest, ale najmä prostredníctvom spravodlivých miezd, bezpečných a zdravých pracovných podmienok, demokracie na pracovisku a vysokých sociálno-environmentálnych štandardov.

- Zaviest' do praxe akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo: sociálne podniky predstavujú približne 10 % všetkých podnikov v EÚ. Zavedením akčného plánu EÚ pre sociálne hospodárstvo sa upraví regulačný rámec pre podniky sociálneho hospodárstva a zaistí sa im väčšie zviditeľnenie a zároveň sa vytvorí prostredie pre rozmach sociálneho hospodárstva vrátane potrebného prístupu na trhy a k financiam, ktoré im poskytnú príležitosti na začatie a rozšírenie ich činnosti. Tým sa zabezpečí verejná politika na podporu sociálnych podnikov, ktorá bude rovnocenná s politikou na podporu ostatných foriem podnikania.

- Dane a potreba daňovej reformy:

- ♦ Je potrebné zaviesť daň z finančných transakcií, ktorú už zaviedlo osem krajín, ako aj daň z digitálnych transakcií.

- ♦ Žiadame spravodlivé a progresívne zdaňovanie vrátane zavedenia progresívnej dane z majetku na financovanie investícií potrebných na spravodlivú transformáciu.

- ♦ Musíme zmeniť spôsob zdaňovania založený prevažne na práci a prispôbiť sa novej realite kapitálovo náročných podnikov, pričom sa nesmú znevýhodňovať podniky s vysokým podielom práce.

- ♦ Návrh na vyššie a dočasné zdanenie najbohatších daňovníkov v súvislosti s krízou po pandémie ochorenia COVID-19.

- ♦ Na európskej úrovni je potrebné stanoviť minimálnu úroveň dane z príjmov právnických osôb.

- ♦ Boj proti daňovým podvodom a daňovým únikom, ako aj proti praniu špinavých peňazí musí zostať jedným z hlavných bodov programu.

- ♦ V daňových otázkach by sa mali rozhodnutia prijímať kvalifikovanou väčšinou a nie jednomyselne, čo blokuje akýkoľvek pokrok.

- EÚ potrebuje na svoje fungovanie silný spoločný rozpočet vrátane dostatočných vlastných zdrojov na realizáciu potrebných politík. Ako sme videli v prípade amerického zákona o znižovaní inflácie, EÚ potrebuje viac zdrojov na podporu investícií a udržateľného rastu, pričom treba zohľadniť aj nové nastavenie štátnej pomoci a problémy vyplývajúce z veľmi vysokých nákladov na energiu, ktorým čelia spotrebiteľia a podniky v Európe.

- Nasledujúci viacročný finančný rámec:

- ♦ musí zabezpečiť účinnú politiku súdržnosti a podporovať opatrenia na podporu efektívneho a úplného využívania dostupných finančných prostriedkov,

- ♦ musí zabezpečiť, aby bol prístup k európskemu financovaniu spojený so sociálnymi kondicionalitami vrátane jasných podmienok kolektívneho vyjednávania a aby ho nemohli získať podniky, ktoré nerešpektujú pracovné práva,

- ♦ musí podporovať včasné a úplné uplatňovanie mechanizmu podmienosti právnym štátom spolu

s ďalšími nástrojmi a mechanizmami zameranými na ochranu finančných záujmov EÚ.

- Nad rámec HDP: Vhodne zvolené štatistické ukazovatele budú mať zásadný význam pre monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja a cieľov Európskej zelenej dohody, ako aj pre hodnotenie úspešnosti plánov obnovy a odolnosti v rámci procesu európskeho semestra. Potrebujeme hospodárstvo blahobytu.

- Verejné obstarávanie: Je potrebné prepracovať pravidlá a zabezpečiť, aby sa v zmluvách verejných obstarávateľov podporovalo kolektívne vyjednanie a sociálny dialóg a rodová rovnosť a aby sa to spolu so spravodlivými pracovnými podmienkami považovalo za nevyhnutnosť.

- Zelená transformácia: Napriek turbulenciám spojeným s globálnou výzvou, ako bola pandémia ochorenia COVID-19, s ruskou inváziou na Ukrajinu a vojnou, ktorá sa po nej rozpútala, ako aj s ďalšou aktuálne prebiehajúcou vojnou v Gaze musí pokračovať úsilie o udržateľnejší a sociálne inkluzívnejší hospodársky model, dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja a najmä o prechod na ekologický model rastu. Transformácia v súlade s Európskou zelenou dohodou, ak bude prebiehať spravodlivo, ponúka osobitnú príležitosť na rozvoj podnikov vychádzajúcich z modelu sociálneho hospodárstva. To znamená, že podniky musia prispievať k „zelenej a sociálnej dohode“ v rámci svojich vlastných možností. Bez ohľadu na to, že ich cieľom je byť ziskovými a konkurencieschopnými, môžu a mali by prispieť k tomu, aby Zelená dohoda, plány obnovy a odolnosti a priemyselná transformácia boli úspešné a spoločensky prospešné.

- Udržateľné financovanie:

- ♦ Je nutné presmerovať potrebné finančné prostriedky na udržateľné investície, pričom treba zaujať dlhodobý prístup, pri ktorom sa vezmú do úvahy environmentálne, sociálne aj správne aspekty a politiky. Na základe už vykonanej práce a obnovenej stratégie udržateľného financovania, ktorá bola zverejnená v polovici roka 2021, treba pokračovať v úsilí o vytvorenie a posilnenie udržateľného rámca financovania EÚ, a to harmonizovaným spôsobom s podporou zo strany všetkých zainteresovaných strán vrátane najmä pracovníkov a spotrebiteľov, ako aj finančných inštitúcií, podnikov a verejných orgánov.

- ♦ Konceptia udržateľného financovania musí vo finančných pravidlách zohľadňovať nielen kritériá hospodárskeho a environmentálneho dosahu, ale aj kritériá sociálneho a správneho dosahu a mala by sa rozšíriť o koncepciu udržateľnej konkurencieschopnosti.

- Udržateľná konkurencieschopnosť:

- ♦ Udržateľná konkurencieschopnosť je založená na blahobyt pre všetkých, sociálnom pokroku, spravodlivosti, stabilizovanej odolnosti, environmentálnej udržateľnosti a

produktivite.

- ♦ Udržateľná konkurencieschopnosť zahŕňa inštitúcie, všetky subjekty hospodárskeho rozvoja: nezávislých pracovníkoch, podniky (mikropodniky, MSP, sociálne podniky, veľké podniky, európskych šampiónoch), pracovníkov, verejný sektor (na národnej, regionálnej a miestnej úrovni) a politiky a faktory, ktoré určujú úroveň produktivity.

- ♦ Udržateľná konkurencieschopnosť je preto jednou z hlavných priorít pre pracovníkov a občanov vo všeobecnosti: zabezpečuje, aby konkurencieschopnosť znamenala skôr proces, ktorý prináša zlepšenia pre spoločnosť, a nepredstavovala preteky ku dnu. Z dlhodobého hľadiska je lepšia pre všetkých, keďže všetci – ešte stále – potrebujú planétu, na ktorej sa dá žiť. Rovnako je aj v záujme zamestnávateľov: nielenže prispieva k ich environmentálnej a sociálnej stabilite, ale stimuluje aj spravodlivú súťaž a rešpektuje činnosť čestných podnikov.

- Udržateľné investície:

- ♦ Investície sú rozhodujúce pre model udržateľného hospodárskeho rastu v súlade s dvojakou transformáciou. Potrebnú úroveň však nemožno dosiahnuť pri súčasnom znižovaní investícií, ku ktorému dochádza v celej EÚ.

- ♦ Sociálna taxonómia pre udržateľné investície by sa mala riadiť nielen ekologickými, ale aj sociálnymi kritériami a poskytovať spoľahlivú taxonómiu, ktorá zviditeľní spoločnosti prispievajúce k sociálnej udržateľnosti.

- ♦ Verejná podpora investícií do sociálnych projektov by mala byť vyňatá z pravidiel týkajúcich sa deficitu.

- Pri prehlbovaní bankovej únie a únie kapitálových trhov by sa mala uprednostniť stabilita finančného trhu, hospodárska udržateľnosť a sociálna spravodlivosť. To znamená napríklad spoľahlivé normy ochrany spotrebiteľov.

ENVIRONMENTÁLNE VÝZVY

Zelená transformácia, dekarbonizácia a obehové hospodárstvo spolu s digitalizáciou majú vplyv na svet práce, pokiaľ ide o zmenu povahy pracovných miest a úloh, vytváranie nových a zánik iných povolání. Tieto transformácie sú prepojené a vzájomne sa posilňujú.

Hoci politiky boja proti zmene klímy môžu viesť k významným sociálno-ekonomickým zmenám, sociálny pokrok nie je možný bez udržateľného hospodárskeho pokroku a ten sa nemôže uskutočniť bez transformácie, ktorá bude spravodlivá zo sociálneho hľadiska aj z hľadiska zamestnanosti.

Dvojaká, ekologická a digitálna transformácia povedie k hlbokým sociálno-ekonomickým zmenám. Aby bola táto transformácia sociálne spravodlivá a viedla k spravodlivejšej, ekologickejšej a digitálnejšej spoločnosti, musíme vytvoriť potrebný sociálny a právny rámec. Ak to dokážeme, môžeme vytvoriť a udržať dobré ekologické pracovné miesta, ktoré umožnia dobrý život pre všetkých, v EÚ aj mimo nej. EÚ už prijala niekoľko iniciatív v oblasti digitalizácie a ochrany klímy, ako napríklad akt o umelej inteligencii, akt o digitálnych službách a akt o digitálnych trhoch na jednej strane a európsky právny predpis v oblasti klímy, balík Fit for 55 a plán REPowerEU na strane druhej. Na dosiahnutie cieľa klimatekovej neutrality do roku 2050 a s tým súvisiacej nevyhnutnej digitalizácie a predovšetkým, aby to bolo sociálne spravodlivé, je však potrebné ešte veľa urobiť.

EÚ sa však musí viac usilovať o to, aby v centre dvojakej, ekologickej a digitálnej transformácie boli ľudia.

Vnútroštátne aj európske právne predpisy sa stále príliš málo zameriavajú na ľudí a na to, ako ich každodenný život a predovšetkým prácu zmení ekologická a digitálna transformácia. Aby sa to v budúcnosti zmenilo, je potrebné zaviesť právne predpisy, ktoré zabezpečia čo najskoršie a najintenzívnejšie zapojenie zástupcov zamestnancov do uvedených transformačných procesov. Nie je to len v záujme zamestnancov, ale aj podnikov.

Z doterajších skúseností vyplýva, že procesy transformácie, do ktorých sú na všetkých úrovniach zapojení sociálni partneri, majú väčšiu šancu na úspech z hľadiska sociálno-ekonomickej spravodlivosti. Preto je potrebné spolupracovať na komplexnom prístupe, ktorý posilní investičnú politiku, ako aj politiky sociálnej kompenzácie v prospech najzraniteľnejších domácností. Musia prevládať opatrenia v oblasti priemyslu, práce a sociálnej ochrany sprevádzané odbornou prípravou a rekvalifikáciou s cieľom zabezpečiť zachovanie a vytvorenie čo najväčšieho počtu udržateľných a kvalitných pracovných miest.

Výzvou je zapojenie sociálnych partnerov do navrhovania a monitorovania na jednotlivých úrovniach verejnej správy, s osobitným dôrazom na miestnu a regionálnu úroveň.

Ďalšou výzvou je zabezpečiť ochranu pracovníkov a ich účasť na sociálne spravodlivom riadení zelenej transformácie v podnikoch. V kolektívnych zmluvách musí byť priestor na spravodlivú transformáciu, ktorá bude prospešná pre pracovníkov a pri ktorej sa na nikoho nezabudne. Musíme hovoriť aj o ekologickej sociálnej ochrane.

Preto musíme zabezpečiť, aby územné plány zelenej transformácie sprevádzali spravodlivé dohody o sociálnej spolupráci a zelené kolektívne zmluvy so zreteľom na rodové hľadisko, v ktorých sa vytváranie a ochrana kvalitných udržateľných pracovných miest a poskytnutie podpory ľuďom považujú za nevyhnutné podmienky na to, aby mali podniky prístup k financiám na zelenú a sociálne spravodlivú transformáciu. Stručne povedané, nesmie dôjsť k zelenej transformácii s negatívnym vplyvom na zamestnanosť.

Súčasná prognóza zamestnanosti poukazuje na jasný nedostatok zelených zručností. Nedostatok digitálnych a zelených zručností je realitou, ktorá sa najviac týka zraniteľných skupín. Úplná kvalifikácia na zvládnutie týchto výziev sa musí stať skutočným právom pre všetkých ľudí a musí spočívať na overenej a certifikovanej odbornej príprave v oblasti digitálnych a zelených zručností.

V tomto rámci sú sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie absolútne nevyhnutné na to, aby bolo možné prispôsobiť rekvalifikáciu a rekvalifikačné programy skutočným potrebám vyplývajúcim z dvojakej transformácie a zabezpečiť, aby mal každý možnosť odbornej prípravy. Pri stanovovaní dôstojných pracovných podmienok a dôstojných miezd a pri zabezpečovaní istoty zamestnania a investícií do technológií takisto zohráva dôležitú úlohu sociálny dialóg.

Sociálny dialóg má veľký význam aj pre menej viditeľné opatrenia, ktoré v záujme ekologickej výroby zavádzajú podniky v celom hospodárstve, ako je prispôbenie

organizácie práce, profilov pracovných miest a stratégií v oblasti zručností.

Je nevyhnutné, aby pracovníci mali čas na získanie týchto zručností, preto musí pri transformácii a v snahe zvýšiť účasť žien na trhu práce zohrávať kľúčovú úlohu platené voľno na odbornú prípravu spolu so zavedením kratšieho pracovného týždňa.

Úspech dvojakej transformácie bude do veľkej miery závisieť od zavedených politík. Prechod na ekologické hospodárstvo je preto okrem zjavného pozitívneho vplyvu na životné prostredie aj veľkou príležitosťou na zlepšenie pracovných noriem prostredníctvom sociálnych dohôd medzi sociálnymi partnermi v záujme spravodlivej transformácie. Zo skúseností vyplýva, že výsledky, ku ktorým sa dospeje rokovaním, môžu byť vyvázenejšie a udržateľnejšie a že ak sa osobám, ktorých sa to priamo týka, poskytne skutočná možnosť vyjadriť svoj názor, pomôže to lepšie navrhnuť pracovné miesta.

HLAVNÉ NÁVRHY

Udržateľnosť vo svetle spravodlivej transformácie sa musí realizovať na základe prierezového prístupu, ktorý zahŕňa environmentálnu, hospodársku a sociálnu udržateľnosť a zásady Európskeho piliera sociálnych práv. V celom tomto procese musí zostať prioritou ochrana právneho štátu a základných práv.

- Aby boli opatrenia Zelené dohody úspešné, potrebujú podporu občanov EÚ. Zelená dohoda musí pomôcť najmä občanom, ktorých najviac zasiahnu príslušné zmeny (reštrukturalizácia priemyslu, regionálne hospodárstva závislé od uhlia atď.):

- ◆ rekvalifikácia a zvyšovanie úrovne zručností pracovníkov,
- ◆ ako náhrada sa musia ponúknuť kvalitné pracovné miesta,
- ◆ sociálna ochrana pre všetkých pracovníkov zapojených do procesu,
- ◆ hlas pracovníkov, informovanie, konzultácie a participácia; pracovníci musia byť neoddeliteľnou súčasťou transformácie, ktorú usmerňuje sociálny dialóg.

- Kolektívne vyjednanie umožňuje, aby sa organizácie a pracovné miesta, ako aj pracovné podmienky ľahšie prispôbili dôsledkom zmeny klímy, a takisto umožňuje vyhodnotiť a prezentovať investičné náklady podnikov s cieľom chrániť ich a prispôsobiť požiadavkám spravodlivej a udržateľnej hospodárskej súťaže.

- Doložky o sociálnej zodpovednosti zahrnuté do kolektívnych zmlúv majú dopĺňať zelené verejné obstarávanie, ktoré spadá do rámca sociálnej zodpovednosti.

- Okrem iných opatrení rozvinúť koncepciu určených zamestnancov, ktorí pôsobia ako zástupcovia pre environmentálnu transformáciu alebo kontaktné osoby pre záležitosti súvisiace s environmentálnou a ekologickou transformáciou pracoviska.

- Naliehať na podniky, aby v úzkej spolupráci s odborními a zástupcami zamestnancov vypracovali plány a stratégie dekarbonizácie.

- Je potrebné vytvoriť nový investičný rámec, ktorý by umožnil členským štátom a súkromným investorom smerovať peniaze do udržateľnej budúcnosti. Chceli by sme opakovane zdôrazniť, že investičný plán Európskej zelenej dohody musí byť ambicióznejší a musia ho sprevádzať rozsiahle plány verejných investícií na podporu cieľov Európskej zelenej dohody.

- Hĺbková a komplexná reforma trhu s elektrinou: Zo súčasnej krízy vyplynulo, že aktuálna koncepcia trhu neposkytuje užitočné mechanizmy na zvládnutie šokov, môže pomerne ľahko podporovať neočakávané zisky a nezohľadňuje súčasné potreby dekarbonizácie a ochrany spotrebiteľov.

- Monitorovať využívanie Fondu na spravodlivú transformáciu a Sociálno-klimatického fondu v záujme zabezpečenia solidarity a konvergencie v Európe. Objem prostriedkov týchto fondov by sa mal zvýšiť, aby sa zaistilo dostatočné financovanie pre všetky územia, ktoré čelia sociálno-ekonomickým výzvam spojeným s procesom dekarbonizácie, poskytovaním podpory pracovníkom a zavádzaním primeraných opatrení v oblasti sociálnej ochrany, rekvalifikácie, kvalitných pracovných miest a zapojenia pracovníkov.

- Potrebujeme európsku smernicu o spravodlivej transformácii, v ktorej sa bude klásť dôraz na predvídanie a riadenie zmien, pričom hlavnými zásadami budú sociálny dialóg a kolektívne vyjednanie. Sociálny rozmer/sociálne iniciatívy zamerané na zvládnutie výziev spojených s Európskou zelenou dohodou zostávajú v porovnaní s iniciatívami v oblasti záväzného práva v rámci balíka Fit for 55 roztrieštené a nedostatočne rozvinuté.

- Mechanizmus spravodlivej transformácie a Sociálno-klimatický fond, ktoré majú obmedzený rozsah a účel, a nezáväzná odporúčanie Rady týkajúce sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo neponúkajú komplexnú politickú platformu, ktorú EÚ potrebuje na zmiernenie dôsledkov transformácie pre príslušných pracovníkov, regióny a zraniteľné osoby.

- Poskytnúť ukazovatele, ktoré umožnia kontrolovať, ako sa vynakladajú peniaze na obnovu a verejné prostriedky. Sankcie voči krajinám, ktoré nevynakladajú prostriedky v súlade s európskymi sociálnymi a environmentálnymi prioritami.

- Regionálna nerovnováha (najmä v prípade regiónov EÚ závislých od uhlia)

- ◆ Plány obnovy osobitne pre uhoľné regióny.
- ◆ Plány obnovy pre regióny, ktoré kríza zasiahla mimoriadne vážne.
- ◆ Úloha regionálnych a miestnych samospráv v rámci Zelené dohody.

- V prípade obchodných dohôd musí Zelená dohoda zaujať ústredné miesto, najmä pokiaľ ide o ustanovenia o Parížskej dohode a rešpektovaní ľudských práv, aby sa zaručilo, že tieto dohody budú nástrojom udržateľnosti.

- Zabezpečiť primeranú podporu zraniteľných skupín a oblastí priamo zasiahnutých zmenou klímy a stratou biodiverzity, a to vďaka mechanizmom včasnej prevencie, adaptácie a finančnej pomoci. Zamerať sa na služby rýchlej rehabilitácie pre ľudí a oblasti, ktoré už postihli lesné požiare, záplavy a iné prírodné katastrofy, a zintenzívniť medzinárodné úsilie o obnovu prírody.

DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA

Digitálne prostredie rýchlo mení základy práce a núti nás čeliť kritickým otázkam o budúcnosti práce v čoraz digitálnejšom a automatizovanejšom svete.

Within V rámci tejto paradigmy sa európski pracovníci stávajú ústrednými aktérmi, ktorí dávajú podobu digitálnej transformácii.

Hoci digitálna transformácia nepochybne priniesla hospodárske a spoločenské výhody pre zamestnancov, ako je väčšia flexibilita, autonómia a možnosť dosiahnuť rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, vytvorila aj nežiaducu pracovnú kultúru, ktorá si od pracovníkov vyžaduje, aby boli neprestajne k dispozícii a pripojení s cieľom reagovať na požiadavky súvisiace s prácou, a otvorila cestu zvýšenému dohľadu nad pracovníkmi. Týmto škodlivými dôsledkami pre pracovníkov sa treba zaoberať.

Medzi novými formami práce, ktoré vznikli v dôsledku digitálnej transformácie, zaznamenáva v Európe rýchly rast práca pre platformy. Nanešťastie často vedie k nízkemu

a nepredvídateľnému príjmu a chýba jej rovnaká úroveň ochrany a práv, akú má tradičné zamestnanie. Pracovníci platformami často pracujú izolovane a majú obmedzené možnosti vyjadriť svoje obavy priamo, pričom nástroje algoritmického riadenia tieto problémy ešte zhoršujú.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Ochrana pracovných miest a pracovných podmienok
- Uplatňovať v praxi ambicióznú smernicu o práci pre platformy, zakázať pracovné zmluvy na nula hodín a falošnú samostatnú zárobkovú činnosť vo všetkých odvetviach a bojovať proti všetkým druhom neistej práce. Najmä pre pracovníkov platformami a nové formy práce je potrebné vytvoriť aktualizovaný rámec, pričom treba venovať osobitnú pozornosť mladým a migrujúcim pracovníkom, ktorí tvoria väčšinu pracovnej sily na platformách. Smernica sa musí rozšíriť na všetkých pracovníkov, ktorých sa týkajú postupy algoritmického riadenia. Žiadne rozhodnutie, ktoré ovplyvňuje život a podmienky pracovníkov, by nemal prijímať iba stroj. Človek musí mať vždy kontrolu nad strojom (prístup human-in-command).
 - ◆ Obhajovať právo pracovníkov na odpojenie sa.
 - ◆ Stanoviť minimálne normy pre teleprácu.
- Digitálna gramotnosť
 - ◆ Naliehavo sú potrebné aktívne politiky trhu práce, najmä zvyšovanie úrovne zručností/rekvalifikácia pracovníkov a celoživotné vzdelávanie počas plateného pracovného času.
 - ◆ Celoživotné vzdelávanie
 - ◆ Zvyšovať digitálnu gramotnosť zraniteľných skupín.
 - ◆ Sprístupniť digitalizáciu všetkým bez ohľadu na vek, pohlavie, sociálno-ekonomické postavenie a zdravotné postihnutie.
 - ◆ Zabezpečiť väčšiu účasť žien na digitálnej odbornej príprave.
 - ◆ Zabezpečiť dostupnosť digitálnych verejných služieb a produktov.
 - ◆ Rovnaký prístup k internetu pre všetkých ako základné právo.
 - ◆ Odstrániť digitálnu priepasť podporou inkluzívneho prístupu k digitálnym zručnostiam a vzdelávaniu.
 - ◆ Boj proti dezinformáciám
 - ◆ Väčšia bezpečnosť online.
 - ◆ Ochrana súkromia a údajov
 - ◆ Ochrana detí a mladých ľudí pred nadmerným vystavením návykovým algoritmom v zariadeniach, ako sú smartfóny, v ranom veku.

UMELÁ INTELIGENCIA – PODPOROVAŤ PRÍLEŽITOSTI A ZÁROVEŇ PREDCHÁDZAŤ RIZIKÁM A RIADIŤ ICH

Umelá inteligencia otvára veľké možnosti, ale pokrok v tomto odvetví napreduje rýchlosťou blesku a mohlo by sa stať, že nám inovácie prerastú cez hlavu. Používanie umelej inteligencie musí byť regulované s cieľom zabezpečiť prístup human-in-command. Urýchlene treba vyriešiť problém absencie sociálneho dialógu, pretože pracovníci musia mať k dispozícii vhodné nástroje, aby mohli čeliť týmto výzvam a udržať sa na trhu práce. Niektoré pracovné miesta zaniknú a väčšina z nich sa zmení. Tieto zmeny si budú vyžadovať nové zručnosti a odbornú prípravu.

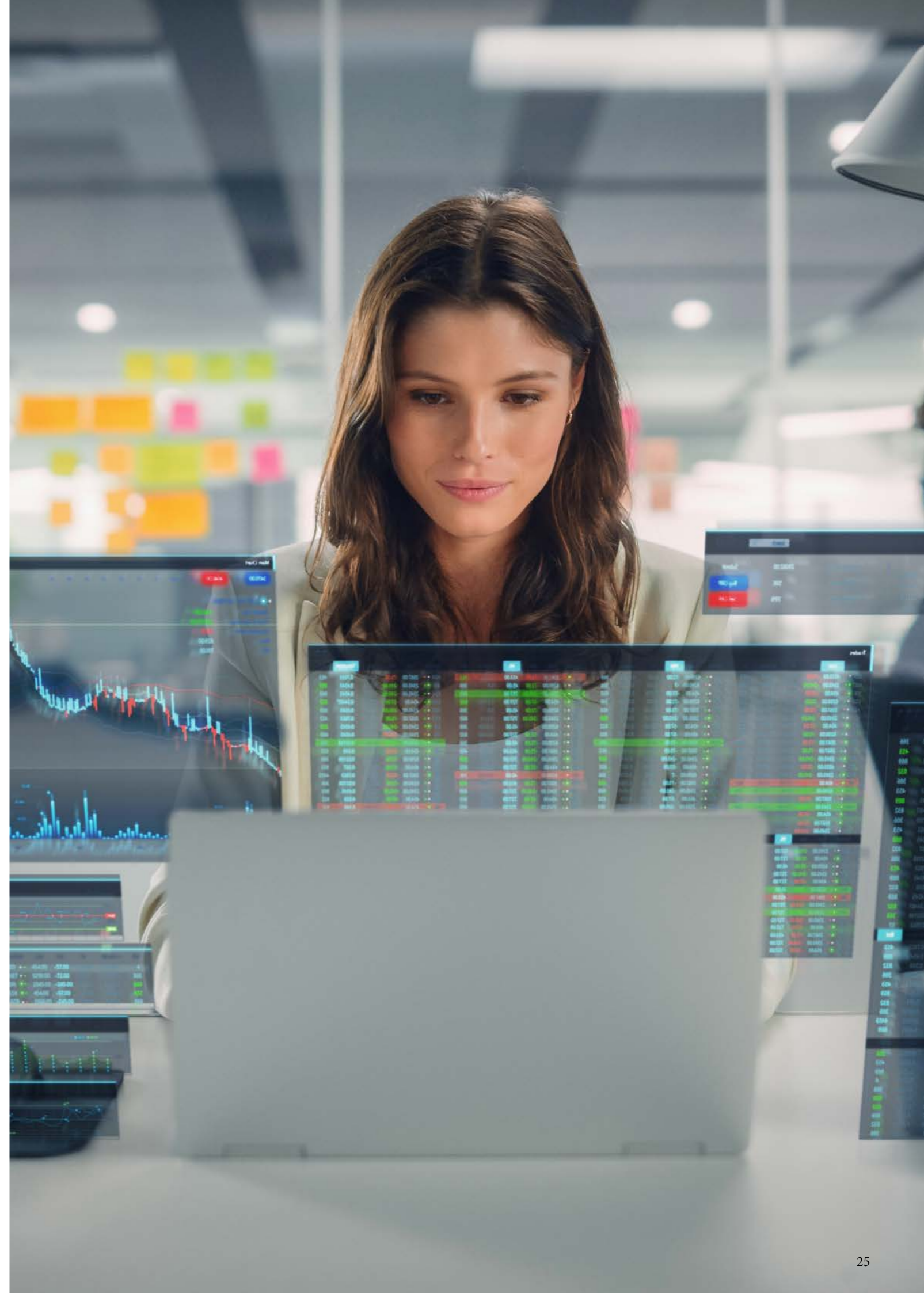
Umelá inteligencia predstavuje hrozbu aj pre ľudí, ktorí čelia digitálnej chudobe (nízky príjem, nedostatok digitálnych zručností, zdravotné postihnutie atď.). Snaha na nikoho nezabudnúť by sa mala rozšíriť aj na využívanie umelej inteligencie v digitálnych službách.

Ďalším dôležitým aspektom je etika: S cieľom zabrániť manipulácii s našimi demokraciami, ale aj v záujme zachovania transparentnosti a spravodlivosti, ako aj ochrany jednotlivca vo všetkých spoločenských a hospodárskych scenároch, musí byť používanie umelej inteligencie transparentné a regulované.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Prierezové uplatňovanie zásady zmysluplnej ľudskej kontroly, ktorá zabezpečuje, že konečné rozhodnutia musí vždy prijímať človek a že každá činnosť vytvorená umelou inteligenciou môže byť monitorovaná človekom.
- Zákaz umelej inteligencie na účely biometrického dohľadu, rozpoznávania emócií, prediktívneho vykonávania policajných funkcií, zverejňovania obsahu umelej inteligencie pri tvorbe textov a správneho vymedzenia rizík.
- Navrhnuť osobitnú smernicu o používaní umelej inteligencie pri práci, ktorá bude upravovať používanie umelej inteligencie na pracovisku a zaručí úlohu sociálnych partnerov („pri používaní umelej inteligencie, musia byť prítomní pracovníci“). Musí zaručiť také systémy umelej inteligencie, v ktorých budú mať naďalej kontrolu ľudia a ktoré budú v súlade s pracovnými právami a rozumným využívaním osobných údajov. Odborové zväzy a zástupcovia pracovníkov musia byť kľúčovými subjektmi pri vývoji a zavádzaní systémov umelej inteligencie.
 - ♦ Takouto smernicou sa musí zabezpečiť, aby boli pracovníci informovaní a aby sa s nimi konzultovalo, skôr než sa zavedú digitálne technológie, ktoré majú vplyv na pracovné podmienky (napríklad keď sú celé procesy riadené umelou inteligenciou bez zohľadnenia potrieb ľudí, ktorí sa na týchto procesoch podieľajú).

- Sociálne normy sa nesmú narušiť: Ak umelá inteligencia nahrádza ľudskú prácu, výsledkom by nemalo byť prepúšťanie, ale sociálny pokrok v podobe skrátenia pracovného času a lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom.
- Podporovať dialóg medzi zamestnávateľmi, odborními a vzdelávacím systémom s cieľom zabezpečiť potrebné zručnosti pre transformáciu práce.
- Štruktúra systému sociálneho zabezpečenia, ktorá zohľadňuje nepravidelný a atypický pracovný čas a neistotu pracovných miest.
- Systém dôchodkových práv prispôbený flexibilitě, ktorú prinášajú nové technológie, ako napríklad umelá inteligencia.
- Prispôbiť systémy bezpečnosti a ochrany zdravia kontextu a pracovnému prostrediu.
- Právne predpisy o umelej inteligencii musia takisto zaručovať nezávislý audit akéhokoľvek použitia umelej inteligencie na hodnotenie a/alebo nábor zamestnancov, s explicitným dôrazom na nediskrimináciu a ochranu práv pracovníkov. Dodržiavanie špecifických požiadaviek na pracovisku musia zabezpečiť nezávislé systémy preskúmania a mechanizmy na vybavovanie sťažností.
- Zaručiť rovnaké práva na prístup k digitálnym službám v systémoch, ktoré využívajú umelú inteligenciu.
- Prostredníctvom regulácie a verejných politík presadzovať spravodlivé a etické spoločné využívanie výhod, ktoré primáša umelá inteligencia.
- Zaručiť transparentnosť akéhokoľvek použitia umelej inteligencie a jej algoritmov v akomkoľvek procese.

MIGRÁCIA

Sme svedkami masívnej migrácie v dôsledku katastrofálnej hospodárskej, sociálnej a politickej situácie v mnohých krajinách, čo sa v budúcnosti pravdepodobne nezlepší. Vede to k masívnemu prílevu migrantov do niektorých krajín na hraniciach EÚ, ako sú Taliansko, Grécko a Španielsko, kde je tlak na zdroje vysoký a úroveň prijímacích zariadení nízka. Okrem toho niektoré krajiny EÚ nie sú ochotné podieľať sa na zodpovednosti za starostlivosť o migrantov – chýba solidarita voči migrantom, ale aj medzi členskými štátmi EÚ.

Pokiaľ ide o záchranné misie v Stredozemnom mori, chýbajú mechanizmy spolupráce medzi členskými štátmi pri riadení záchranných akcií vykonávaných súkromnými plavidlami a pri zavádzaní účinných pátracích a záchranných systémov v európskych moriach. Okrem toho neochota vlád vpustiť lode s migrantmi predstavuje veľký humanitárny problém. Treba mať na zreteli aj siete prevádzkačov a obchodníkov s ľuďmi a bojovať proti nim, aby sa vytvorili bezpečné, legálne a reálne cesty pre prisťahovalctvo.

Prisťahovalctvo je v konečnom dôsledku hlavnou hnacou silou hospodárskeho rastu a potenciálne aj udržateľného rozvoja. V súvislosti s demografickým poklesom v Európe a potrebou obnoviť populáciu v produktívnom veku je prisťahovalctvo nevyhnutné. Dôležitou prioritou skupiny Pracovníci je preto riadna integrácia a začlenenie všetkých migrantov vrátane žiadateľov o azyl, utečencov a migrantov bez dokladov do spoločnosti a na trh práce.

Krajne pravicové, euroskeptické strany zaradili prisťahovalctvo medzi hlavné body svojich volebných programov a majú čoraz väčšiu podporu v celej EÚ, pričom vedú kampaň nielen proti EÚ, ale aj proti demokracii a ľudským právam. Otázku migrácie preto nemožno ignorovať. Vyžaduje si riešenia založené na rešpektovaní ľudských práv a hodnoty ľudského života s cieľom zabezpečiť čo najúčinnjšiu azylovú politiku a možnosť nájsť bezpečné útočisko a bezpečné a legálne cesty do Európy pre ľudí utekajúcich pred vojnou a prenasledovaním. Tieto opatrenia musia byť spojené s podporou pre členské štáty na hraniciach EÚ a účinnými mechanizmami spolupráce v súlade so zásadou solidarity, ako aj s dlhodobým plánom na zabezpečenie stability, demokracie a prosperity v susedstve EÚ a v ďalších oblastiach.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Je potrebné vytvoriť spoločný európsky rámcový systém legálnej migrácie a azylu, ktorý bude povinný, bezpečný a účinný a zabezpečí sa ním, aby všetky členské štáty dodržiavali medzinárodné právne predpisy v oblasti ľudských práv. Verejné služby, ktoré majú na starosti azyl, najmä v členských štátoch na hraniciach EÚ, by mali mať dostatočný počet primerane vyškolených pracovníkov a lepšie mechanizmy zodpovednosti.
- Otázke migrácie sa venovala pozornosť aj v rámci Konferencie o budúcnosti Európy, pričom sa zdôraznilo, že je nevyhnutné bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi, zlepšiť prístup migrantov na trh práce, usilovať sa o odstránenie príčin masovej migrácie v krajinách pôvodu, zaviesť opatrenia na zaistenie bezpečnosti migrantov, prehodnotiť dublinské dohody o azyle a prvej krajine a celkovo pristupovať k migrácii a azylu z humanného hľadiska.

- Integrácia migrantov musí byť vnímaná ako prínos pre spoločnosť: Chápať integráciu ako obojsmerný proces, ktorý ovplyvňuje a zahŕňa hostiteľskú spoločnosť aj skupinu prichádzajúcich, pričom hlavným faktorom integrácie by mala byť dôstojná práca a mechanizmom začlenenia rovnaké práva.

- Pokiaľ ide o azyl, treba zamedziť svojvoľnému uplatňovaniu azylových kritérií, obmedzovaniu osobnej slobody na hraniciach a nútenému návratu aj do štátov, v ktorých utečencom hrozí vážna ujma alebo prenasledovanie.

- Je nevyhnutné zaviesť účinné pátracie a záchranné systémy v európskych moriach a mechanizmy spolupráce medzi členskými štátmi pri riadení záchranných akcií vykonávaných súkromnými plavidlami.

- Dokončiť prijatie Paktu o migrácii a azyle pre spravodlivý, bezpečný, udržateľný a predvídateľný prístup k azylu a migrácii, založený na ochrane individuálneho práva na azyl, ktorý zabezpečí ochranu práv ľudí, vysoké štandardy ochrany a solidaritu medzi členskými štátmi, najmä vo forme premiestnenia. Budeme monitorovať jeho vykonávanie na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

- Upozorňovať na to, že je potrebné zaoberať sa migráciou v dôsledku zmeny klímy.

- Presadzovať rozsiahle informačné kampane pre verejnosť založené na empirických dôkazoch s cieľom vysvetliť dôležitý prínos prisťahovalctva a spochybniť rozšírené mylné predstavy.

- Cílené opatrenia, v ktorých by sa plne zohľadňoval rodový rozmer migrácie a zraniteľné postavenie maloletých a detí bez sprievodu.

PRÁVNÝ ŠTÁT A ZÁKLADNÉ PRÁVA

Demokracia sa opiera nielen o vôľu väčšiny, ale aj o rešpektovanie menšín a politických rozdielov a o to, že každý musí rešpektovať zásady právneho štátu a má zaručené základné práva, ktoré ho chránia.

Táto skutočnosť je čoraz viac spochybňovaná krajne pravicovými hnutiami, ktoré spochybňujú všeobecnú platnosť ľudských práv, delbu moci v štáte alebo nezávislosť novinárov a občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov, a to sú len niektoré problémy.

Ochrana základných práv a právneho štátu je základom budovania EÚ a demokracie vo všeobecnosti, pretože ide o nosné piliere fungujúcej demokratickej spoločnosti. Jednou z hlavných hrozieb sú dezinformácie, vďaka ktorým sa darí extrémistickým pravicovým stranám, ktoré šíria fámy a falošné správy takým tempom, že sa im nedá účinne čeliť, a majú z toho prospech vo voľbách.

Je nevyhnutné bojovať proti diskriminácii, súčasnej aj budúcej (predvídať nové výzvy vyplývajúce zo zmien, ako je rozvoj umelej inteligencie). Koncepcia ľudských práv môže obstáť len vtedy, ak sa budú rešpektovať práva každého jednotlivca.

HLAVNÉ NÁVRHY:

- Podporovať demokraciu, právny štát a základné práva vrátane sociálnych a hospodárskych práv a pomáhať organizovanej občianskej spoločnosti bojovať proti diskriminácii a dezinformáciám.
- Zabezpečiť účinný občiansky a právny rámec pre nezávislosť občianskej spoločnosti a slobodné a nezávislé odborové zväzy a záujmové združenia.

- Analyzovať a odhaľovať dezinformácie, ktoré sa skrývajú za krajne pravicovými naratívami, najmä keď tvrdia, že chránia pracujúcich a obhajujú demokratické záujmy.
- Monitorovať sociálne práva vrátane práva na štrajk a kolektívne vyjednávanie a presadzovať ich uplatňovanie a dodržiavanie v celej EÚ. Rozšíriť tieto požiadavky prostredníctvom podmienok verejného obstarávania a ako doložky v obchodných dohodách a mechanizmoch náležitej starostlivosti.
- Bojovať proti populizmu a extrémizmu a zamerať sa pri tom najmä na boj proti rodovo motivovanému násiliu a rasizmu.

GLOBÁLNY PROGRAM ZALOŽENÝ NA SOLIDARITE, ROVNOSTI A INKLÚZII

Krízy, ktoré sme zažili v posledných rokoch, poskytujú o Európe zmiešaný obraz: zatiaľ čo reakcia na pandémiu bola i napriek pomalým prvým krokom do veľkej miery spoločným úsilím (v otázkach ako nákup dávok vakcín) a EÚ si zachovala jednotné vystupovanie v otázke Ukrajiny, súčasná vojna v Gaze vonkajšiu politiku EÚ opäť úplne rozdelila.

Je to jasné varovanie, že EÚ má len obmedzené možnosti vystupovať jednotne na medzinárodnej scéne. Je však potrebné vytvoriť dostatok nástrojov na to, aby toto jednotné vystupovanie malo podľa možnosti svoju váhu. V EÚ aj v jej susedstve stále dochádza k ústupu demokracie, teraz v dôsledku vojny na prahu EÚ a najväčšej krízy na Blízkom východe za posledné desaťročia. Životné podmienky v EÚ sa v mnohých prípadoch zhoršujú a nedostatok pšenice a ďalších poľnohospodárskych produktov v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu môže viesť k prudkému nárastu cien pre európskych spotrebiteľov a v chudobnejších krajinách môže hroziť hladomor. To by mohlo ešte viac destabilizovať susedné krajiny poznačené geopolitickými konfliktmi, občianskymi nepokojmi a často aj politickou autokraciou a náboženským extrémizmom.

Potrebujeme spravodlivé obchodné dohody, ktoré pomôžu vytvárať dôstojné pracovné miesta a chrániť základné a ľudské práva vrátane práv pracovníkov a odborov. Mali by zahŕňať ochranu životného prostredia a biodiverzity a súlad s Parížskou dohodou o zmene klímy, zabezpečenie kvalitných verejných služieb a posilnenie priemyselnej základne Európy. Na súčasnú vlnu rastúceho protekcionizmu musíme reagovať spravodlivým obchodom a lepšími sociálnymi podmienkami, a to nielen v rámci EÚ, aby vzájomná závislosť neznamerala automaticky slabosť, a zároveň musíme využiť príležitosť, ktorú predstavujú výzvy trhu s energiou s cieľom vytvoriť fungujúci trh s elektrinou, ktorý bude chrániť spotrebiteľov, podporovať energiu z obnoviteľných zdrojov a poskytovať prijateľné ceny.

Solidarita znamená, že všetky členské štáty musia niesť svoj diel zodpovednosti a že členské štáty s vonkajšími hranicami by nemali niesť bremeno samy.

- Preto by sa mal zaviesť nový mechanizmus na určenie členského štátu zodpovedného za vybavenie žiadosti o azyl, ktorý by bol bližšie k zásade solidarity. V tejto súvislosti by členské štáty nemali mať možnosť skrývať sa za systém sponzorstva návratov.

V prípade pracovnej migrácie sú potrebné realistické, legálne a bezpečné cesty (podľa vzoru smernice o modrej karte, ktorá bola navrhnutá aj na Konferencii o budúcnosti Európy) s cieľom riešiť výrazný nesúlad medzi dopytom a ponukou zručností, ako aj demografický pokles v Európe a zachovať rast, produktivitu a inovácie.

- Spolupráca v oblasti legálnej migrácie s krajinami pôvodu a tranzitu.
 - ♦ Je potrebné zintenzívniť integračné úsilie zamerané na dlhodobé potreby komunit migrantov. Kľúčom k úspešnému začleneniu je zamestnanosť a integrácia na trhu práce, ako aj zapojenie sociálnych partnerov do tohto procesu, okrem iného v snahe zabrániť vykorisťovaniu migrantov.

- Správne integračné politiky s výmenou osvedčených postupov medzi miestnymi subjektmi, keďže integrácia prebieha na miestnej úrovni – spolupráca EHSV s partnermi v rámci európskeho partnerstva pre integráciu.

- Politika informovania verejnosti o výhodách migrácie s cieľom bojovať proti nenávisti a xenofóbii voči žiadateľom o azyl, utečencom a migrantom vo všeobecnosti. Najhoršie praktiky sa musia sankcionovať: členské štáty a ich špecializované orgány sa musia zaoberať prípadmi zneužívania a vykorisťovania.

Globálny pakt o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii je užitočným rámcom na preskúmanie medzinárodných mechanizmov správy migrácie, ktoré zahŕňajú krajiny pôvodu, tranzitu a cieľové krajiny a kladú dôraz na dodržiavanie ľudských práv a dôstojnú prácu.

Spolupráca v boji proti štrukturálnym príčinám nútenej migrácie medzi vládami a sociálnymi partnermi v EÚ a tretích krajinách, najmä v krajinách Stredomoria, východného susedstva a subsaharských krajinách. A väčšia spolupráca (politická a hospodárska) s krajinami pôvodu s cieľom posilniť národné hospodárstvo, poskytnúť pomoc v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, štátnej správy atď.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Namiesto protekcionizmu a unilaterizmu musíme obhajovať globálny program založený na multilaterálnom prístupe a multilaterálnych inštitúciách, pričom treba rešpektovať a podporovať ľudské práva a usilovať sa o zaistenie mieru a bezpečnosti vo svete. Musíme naďalej podporovať nastolenie mieru na Ukrajine: Rusko musí stiahnuť svoje invázne sily.

- Je potrebné posilniť susedskú politiku, a to konkrétne prostredníctvom integrácie celého západného Balkánu a Ukrajiny do euroatlantických štruktúr. To musí zahŕňať aj podporu suverenity a reforiem prostredníctvom poskytovania pomoci týmto krajinám, aby dokázali zvládnuť bezpečnostné výzvy a nájsť spôsob, ako vyriešiť prebiehajúce konflikty, ako je to v prípade Ukrajiny.

- Pomôcť zmobilizovať najbohatšie krajiny, aby pomohli najchudobnejším krajinám prekonať súčasnú krízu.

- Koncom roka 2023 prijala Európska komisia balík týkajúci sa rozširovania 2023, v ktorom sa podrobne hodnotí súčasný stav a pokrok Albánska, Bosny a Hercegoviny, Kosova, Čiernej Hory, Severného Macedónska, Srbska, Turecka a prvýkrát aj Ukrajiny, Moldavskej republiky a Gruzínska na ich ceste k vstupu do EÚ. Vzhľadom na impulz, ktorý získala nová vlna rozširovania, je naliehavejšie ako kedykoľvek predtým zdôrazniť, že je potrebné uskutočniť reformu zmlúv s cieľom zmeniť rozhodovacie štruktúry EÚ a zabrániť tak súčasným patovým situáciám, ktoré by sa s väčším počtom členských štátov len zhoršili. To by malo zabezpečiť

objektívnejší a transparentnejší prístupový mechanizmus a vrátiť EÚ jej hlavný nástroj zahraničnej politiky v jej susedstve.

- Keďže krajiny zapojené do procesu rozširovania čelia viacerým výzvam v oblasti právneho štátu vrátane nezávislosti súdnictva, boja proti korupcii a organizovanému zločinu a slobody médií, ako aj hospodárskeho rozvoja, ochrany životného prostredia a sociálnej súdržnosti, môžu organizácie občianskej spoločnosti, a najmä odbory, významne prispieť k riešeniu týchto výziev. Transparentné, zodpovedné a kompetentné organizácie občianskej spoločnosti sú dôležitými partnermi pri dosahovaní dlhodobých spoločenských zmien, ktoré vedú k plnému členstvu v EÚ. EÚ musí naďalej podporovať občiansku spoločnosť v týchto krajinách.

- Počas procesu rozširovania musí EÚ zabezpečiť, aby kandidátske krajiny pred vstupom spĺňali všetky požadované sociálne normy, boli stabilnými demokraciami, dodržiavali zásady právneho štátu, ľudské práva a rešpektovali menšiny. Musia takisto ratifikovať základné dohovory MOP, najmä tie, ktoré sa týkajú slobody združovania, práva na kolektívne vyjednávanie a práva na rovnakú odmenu za rovnakú prácu.

OBCHOD - VÝZVY SPOJENÉ S BUDÚCIMI OBCHODNÝMI DOHODAMI

- Presadzovať ustanovenia o pracovnoprávných otázkach v obchodných dohodách a zároveň zabezpečiť sankcie za porušovanie pracovných práv.

- Požiadavky na náležitú starostlivosť pre investorov.

- Implementovať Zelenú dohodu do všetkých obchodných dohôd.

- Posilniť dialóg s občianskou spoločnosťou.

- Zreformovať globálne organizácie, ako je OSN a WTO, aby fungovali efektívnejšie a prispôsobili sa novej realite.

- Je potrebné navrhnuť dohodu OSN o podnikaní a ľudských právach a vytvoriť dohovor MOP o dôstojnej práci v globálnych dodávateľských reťazcoch.

- Začleniť dodržiavanie pracovných noriem do všetkých politík a budúcich mnohostranných obchodných dohôd a iniciatív.

VZŤAHY EÚ A SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA

- Presadzovať doložku o zákaze zníženia úrovne ochrany v rámci celého acquis EÚ v sociálnej oblasti a všetkých ostatných ustanovení práva EÚ, ktoré majú vplyv na pracovné podmienky.

- Požiadavka, aby Spojené kráľovstvo držalo krok s budúcim zlepšovaním sociálnych a zamestnaneckých noriem EÚ.

- Účinne uplatňovať ustanovenia Dohody o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom týkajúce sa rovnakých podmienok s cieľom zabrániť zaostávaniu Spojeného kráľovstva za budúcimi zlepšeniami sociálnych a zamestnaneckých noriem EÚ.

- Uplatňovanie zásady miesta výkonu práce. Musí sa zabezpečiť rovnaká mzda za rovnakú prácu na rovnakom mieste.

- Spojené kráľovstvo by malo zaručiť, že v súčasnosti ani v budúcnosti nedôjde k zmene alebo obmedzeniu existujúcich práv.

- Do obchodných rokovaní a monitorovania dohody zapojiť odborové organizácie.

- Posilniť úlohu domácej poradnej skupiny pri presadzovaní a monitorovaní postupov dohody prostredníctvom podávania sťažností.

- Je potrebné zabezpečiť rovnaké podmienky najmä v oblasti sociálnych noriem a ochrany práv pracovníkov, ako aj pokiaľ ide o zásady ochrany životného prostredia.

- Verejné služby by mali byť v každej obchodnej dohode chránené pred privatizáciou. Pracovníci by nepodporili ďalšiu liberalizáciu verejných služieb prostredníctvom takejto dohody.

- Zaručiť finančnú podporu v rybárstve a súvisiacich odvetviach s cieľom zabezpečiť zachovanie pracovných miest alebo možnosti alternatívneho zamestnania.

- Chrániť mier v Severnom Írsku a zabrániť narušeniam, ktoré by mohli ohroziť Veľkopiatskovú dohodu.

- Aj keď sa snažíme vyhnúť akémukoľvek zasahovaniu do suverénneho rozhodovania Spojeného kráľovstva, sme odhodlaní naďalej pracovať na maximálnej spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom a posilňovať väzby v celom spektre občianskej spoločnosti.

VÝCHODNÉ PARTNERSTVO

- Nadviazať dialóg s občianskou spoločnosťou v Bielorusku a ponúknuť jej podporu a spoluprácu v procese demokratizácie.

- Podporovať Ukrajinu v jej úsilí o dosiahnutie mieru a zabezpečiť jej stabilnú integráciu do EÚ a príslušné formálne kroky, keď sa Rusko stiahne z Ukrajiny, a tak isto pristupovať aj k ostatným kandidátskym krajinám.

RUSKO

- Poskytovať podporu slobodnej občianskej spoločnosti a odborom v krajine.

- Podporovať právny štát a ochranu ľudských práv.

- Prehodnotiť a sprísniť existujúce sankcie tak, aby ich

Rusko nemohlo obchádzať, a čo najviac znížiť závislosť od ruských zdrojov.

- Vyvinúť monitorovacie nástroje, ktoré pomôžu zamedziť aktívnym dezinformačným kampaniam, kybernetickej vojne a iným formám agresie zo strany Ruska voči členským štátom EÚ.

- Zriadiť osobitný medzinárodný tribunál na prešetrenie zločinov agresie voči Ukrajine.

- Vypracovať právny rámec EÚ na označenie štátov za sponzorov terorizmu a štátov, ktoré používajú prostriedky terorizmu.

- Prerušiť spoluprácu s ruskými spoločnosťami a organizáciami, ktoré podporujú Putinovu politiku.

AFRIKA

- Dlhodobé investície do infraštruktúry v rámci Afriky na podporu regionálnych hodnotových reťazcov a udržateľného miestneho hospodárstva majú význam z hospodárskeho hľadiska.

- Podporovať poľnohospodárske a potravinárske odvetvia v Afrike s cieľom zlepšiť pestovanie, znížiť škody na úrode a zlepšiť normy kvality.

- Poskytovať africkým krajinám podporu v oblasti daňovej politiky, migrácie, rozvoja, životného prostredia, vzdelávania, zdravia a pracovných a životných podmienok.

- Posilniť postavenie žien v Afrike.

MERCOSUR

- Je potrebné zaviesť v obchodnej dohode vhodné mechanizmy na presadzovanie environmentálnych a pracovných noriem.

- Existujú obavy, pokiaľ ide o celkové pracovné podmienky v krajinách Mercosuru a potenciálne vplyvy dohody medzi EÚ a Mercosurom. Dôvodom znepokojenia je aj nedostatočná transparentnosť a neprehľadnosť, s

akou sa vedú rokovania, najmä v krajinách Mercosuru.

- V regióne by sa mali ratifikovať rôzne základné dohovory MOP.

ČÍNA

- Celkové zlepšenie komplexnej dohody o investíciách (ratifikácia dohovoru MOP, chýbajúca doložka o ľudských právach v dohode, ochrana menšín a iné).

- Treba sa zamyslieť nad vplyvom Číny v Afrike a Latinskej Amerike.

DOMÁCE PORADNÉ SKUPINY

- Posilniť úlohu a vplyv domácich poradných skupín.

- Spoločné priority na dosiahnutie väčšej konzistentnosti v rámci všetkých domácich poradných skupín.

- Lepšia spolupráca medzi ETUC a EHSV.

- Lepšia vnútorná organizácia a komunikácia v domácich poradných skupinách.

MEDZINÁRODNÉ KONFLIKTY

- Obhajovať ľudské práva a význam multilaterálneho dialógu a mierového riešenia v prípade novovzniknutých aj pretrvávajúcich konfliktov, v súvislosti s ktorými neexistuje ani jednotný postoj EÚ, ani nie je vždy v dohľade zjavné a vhodné riešenie, pričom treba plne uplatňovať predpisy OSN a dodržiavať medzinárodné právne predpisy.

- Použiť rezolúcie OSN ako usmernenie a využiť rôzne nástroje, ktoré má EÚ v rámci jednotného trhu a rozvojovej pomoci, s cieľom motivovať na týchto územiach k určitým činnostiam a od určitých činností odrádzať, a to v súlade so základnými ľudskými právami a so zreteľom na rešpektovanie dôstojných pracovných podmienok a demokratických slobôd.

LEPŠIA TVORBA POLITÍK A STRATEGICKÝ VÝHLAD

Cielom strategického výhľadu je predvídať ďalší vývoj. Jeho úlohou je identifikovať viacero pravdepodobných scenárov do budúcnosti, pripraviť sa na ne a navrhnuť tak budúcnosť, ktorá sa čo najviac približuje individuálnym a kolektívnym očakávaniam občanov.

Pri štruktúrovanom skúmaní alternatívnych podôb budúcnosti ide skôr o vytváranie budúcnosti než o jej predpovedanie.

Výhľad je výzvou k činnosti. Jeho cieľom je koordinovať sledované politiky a vnímať ich v širšom kontexte, čo umožňuje vymaniť sa z uzavretého spôsobu myslenia a zabrániť roztrieštenosti opatrení, pričom je samozrejmé, že výhľad je pomôckou pri rozhodovaní a nemal by ho nahrádzať.

Komisia práve vydala oznámenie, v ktorom prvýkrát navrhuje začleniť výhľad do politického cyklu Európskej únie.

HLAVNÉ NÁVRHY

- Pre skupinu Pracovníci je to prvý pozitívny krok, niektoré aspekty je však potrebné objasniť:
- Pre tento prvý raz si Komisia vybrala tému odolnosti, ktorú analyzovala zo štyroch hľadísk: „sociálneho a hospodárskeho“, „geopolitického“, „ekologického“ a „digitálneho“, pričom pre každé z nich určila silné a slabé stránky. Osobitná pozornosť sa musí venovať:
 - ♦ tomu, kto a ako vyberá základný scenár (scenáre),
 - ♦ tomu, z akých zložiek bude pozostávať úplný výhľadový cyklus,
 - ♦ konkrétnemu prepojeniu medzi výhľadom a programom lepšej právnej regulácie, ktorého cieľom by malo byť zlepšenie kvality právnych predpisov, a nie deregulácia,
 - ♦ prepojeniu medzi výhľadom a európskym systémom hodnotenia vplyvu.

Výhľad musí byť otvoreným a pluralitným procesom s nepretržitým zapojením organizovanej občianskej spoločnosti, najmä EHSV, do každej fázy výhľadového procesu a vymedzovania referenčných scenárov.

Prostredníctvom svojich stanovísk je EHSV schopný odhaliť systémové riziká a upozorniť na ne, ako to už urobil napríklad v súvislosti s vplyvom úsporných opatrení na politiku v oblasti verejného zdravia, vplyvom neistoty zamestnania na príjmy a chudobu, v súvislosti s dodávkami a zabezpečením vzácnych zemín atď.

Výhľad je relevantným nástrojom na zisťovanie nových sociálnych, hospodárskych a environmentálnych perspektív s cieľom oživiť model sociálneho trhového hospodárstva. Je skutočne naliehavé a nevyhnutné uskutočniť zásadné zmeny súčasného softvéru Európskej únie, ktorý prisudzuje väčšiu váhu konkurenčnému

aspektu než hospodárskemu, ekologickému a sociálnemu rozmeru.

Skupina Pracovníci víta, že Európska komisia vo svojom oznámení uznáva, že „hospodársky rast nie je samoúčelný“, pričom zdôrazňuje, že sa treba usilovať o blahobyť a prekročiť rámec HDP. Je skutočne dôležité vytvoriť nové ukazovatele blahobytu, ktoré sa začlenia do výhľadového cyklu a do navrhovania a riadenia európskych verejných politik. Referenčný scenár výhľadu by sa mal zamerať na blahobyť európskeho obyvateľstva prostredníctvom spravodlivého sociálno-ekologickej transformácie, ktorá by poskytla primerané miesto otázkam verejného zdravia.

